

Media: ΒΗΜΑ ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ **Page:** 65,67 **Published at:** 16-07-2023
Author: **Surface:** 1155.63 **Circulation:** 32170
Subjects: cm²

3

**Αφηγήσεις για τον Χρήστο
Λαμπράκη και 60 χρόνια ελληνικής
δημοσιογραφίας**

Μαρτυρία

Η παρεμβατικότητα ήταν ζητούμενο στον ΔΟΛ και ο Χρήστος Λαμπράκης φρόντιζε να συγκεντρώνει τις παρεμβατικές πένες της εποχής

Ο Χρήστος Λαμπράκης και η εποχή του

Ένα πλούσιο σε υλικό βιβλίο με αφηγήσεις για τον άνθρωπο που με την ανανεωτική ματιά του καθόρισε την πορεία της δημοσιογραφίας στην Ελλάδα του 20ού αιώνα

ΤΗΣ ΜΑΡΙΛΙΑΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

Ο δημοσιογράφος και εκδότης Χρήστος Λαμπράκης (1934-2009), η ψυχή του Δημοσιογραφικού Οργανισμού Λαμπράκης (ΔΟΛ), του σημαντικότερου δημοσιογραφικού συγκροτήματος στη μεταπολεμική Ελλάδα, δεν κρατούσε ποτέ αρχείο. Το ίχνος του ήταν τα έντυπά του, οι εφημερίδες «Το Βήμα» και «Τα Νέα», τα περιοδικά, όπως οι «Εποχές» και ο «Ταχυδρόμος». Αυτή την απουσία πολυτιμου αρχείου έρχεται να καλύψει το βιβλίο της δημοσιογράφου Ελευθερίας Κόλλια, επί εικοσαετία και πλέον εργαζομένης στον ΔΟΛ, με μαρτυρίες και αφηγήσεις εργαζομένων που πέρασαν από τον Οργανισμό. Το βιβλίο παρέχει υλικό το οποίο μπορούν να αξιοποιήσουν οι ιστορικοί του Τύπου και οι μελετητές της νεότερης ελληνικής ιστορίας, καθώς η ιστορία του ΔΟΛ είναι απολύτως συναρπασμένη με τον ελληνικό 20ό αιώνα.

Με όραμα και ιδέες

Ο Χρήστος Λαμπράκης ήταν μόνον 23 ετών, με σπουδές στην Αγγλία και πάθος για τον πολιτισμό και ιδιαίτερα για τη μουσική, όταν, όπως αφηγείται η αδελφή του, Λένα Σαββίδη, «του έπεσε το "Βήμα" στο κεφάλι». Ο πατέρας του, Δημήτριος Λαμπράκης, ο ιδρυτής του "Βήματος" το 1922, με καταγωγή από τον Βόριο της Κρήτης, φέλος του Ελευθερίου Βενιζέλου, πεθαίνει ξαφνικά το 1957. Ο γιος του αναλαμβάνει τα ηνία της εκδοτικής επιχείρησης σε μια θυελλώδη πολιτική εποχή για την Ελλάδα. Ωστόσο, «μέσα σε λίγες εβδομάδες έχει γίνει κύριος όλης της εκδοτικής διαδικασίας

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΚΟΛΛΙΑ
Στα χρόνια του Χρήστου Λαμπράκη. Μαρτυρίες και αφηγήσεις για τον Δημοσιογραφικό Οργανισμό Λαμπράκη 1957-2017

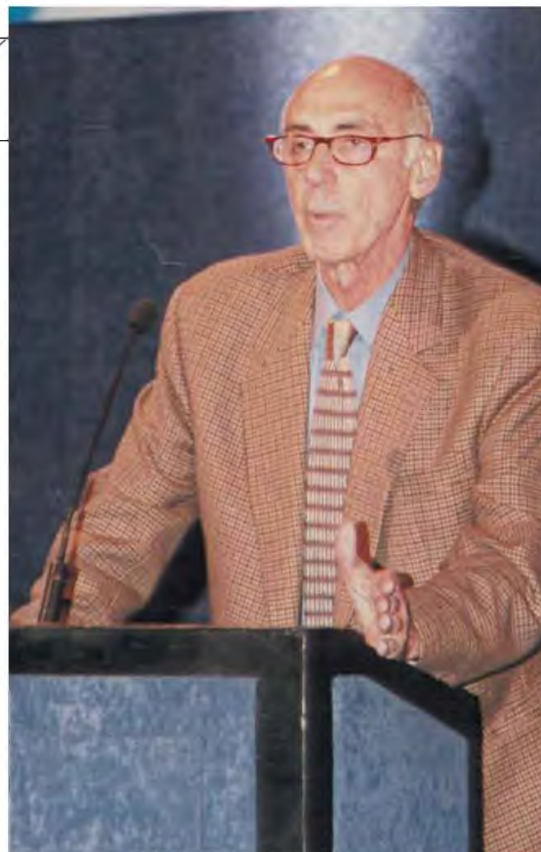
Εκδόσεις Πατάκη, 2023, σελ. 768, τμή 33 ευρώ

προκαλώντας έκπληξη στα τέρατα της δημοσιογραφίας». Το γεγονός επιβεβαιώνεται και από τη μαρτυρία του δημοσιογράφου Γιάννη Μαρίνου, ο οποίος προσελήφθη στο «Βήμα» το 1953 από τον Δημήτριο Λαμπράκη και εβδομήντα χρόνια αργότερα συνεργάζεται πάντα με την εφημερίδα.

Μέχρι τη δικτατορία του 1967 ο ελληνικός Τύπος ζει χρυσή εποχή. Οι εφημερίδες πωλούν εκατοντάδες χιλιάδες φύλλα, ο Τύπος είναι ο θεσμός που εμπιστεύεται ο ελληνικός λαός και η ελληνική πολιτική τάξη. Ο ΔΟΛ εκφράζει το φιλελεύθερο Κέντρο, η «Καθημερινή» της Ελένης Βλάχου τη Δεξιά – φιλοβασιλική και μη. Ο Λαμπράκης έχει εμπιστοσύνη στους δημοσιογράφους των εντύπων του, τα οποία στεγάζονται στο κτίριο της ιστορικής οδού Χρήστου Λαδά 3, σε απόσταση αναπνοής από την πλατεία Συντάγματος. Οι διευθυντές του «Βήματος» και των «Νέων» εκείνης της περιόδου, ο Ανδρέας Δημάκος και ο Κώστας Νίτσος αντιστοίχως, πέραν του ότι είναι γεννημένοι δημοσιογράφοι, κυνηγοί και αναλυτές της ειδησης, είναι άνθρωποι ευρωμαθείς και βαθιά πνευματικοί. Ο Δημάκος είναι ο πρώτος μεταφραστής του ποιητή Εζρά Πάουντ στα ελληνικά, ο δε Νίτσος άφησε εποχή με τη στήλη θεατρικής κριτικής «Ασπέρικου», την οποία κρατούσε ο ίδιος, στήλη για την οποία έλεγαν ότι «ανεβάζε και κατέβαζε παραστάσεις» (ο Νίτσος διέτελεσε αργότερα και διευθυντής του Εθνικού Θεάτρου). Ανάλογη διατύπωση θα χρησιμοποιείτο επί δεκαετίες και για την πολιτική επιρροή των εφημερίδων του «συγκροτήματος Λαμπράκη», για το οποίο λεγόταν ότι «ανεβάζει και κατεβάζει κυβερνήσεις». Σύμφωνα με τις μαρτυρίες πολιτικών συντακτών που παρατίθενται στο βιβλίο, ο Λαμπράκης δεν διέθετε ποτέ κρυφή πολιτική ατζέντα, ούτε παρενέβαινε στη δουλειά των δημοσιογράφων του. Τα περίφημα σημειώματά του προς τους διευθυντές και τους συντάκτες, ορισμένα εκ των οποίων παρατίθενται στο βιβλίο, είχαν κυρίως τη μορφή παραίνεσης και ήταν πάντα στο πνεύμα του Οργανισμού: αστική ευγένεια (ο Λαμπράκης μιλούσε, εκτός σπανίων εξαιρέσεων, σχεδόν σε όλους, πάντα στον πληθυντικό), ανοιχτό μυαλό, φρέσκες ιδέες.

Δημοσιογραφική ποιότητα

Ο πήχης του δημοσιογραφικού έργου που παραγόταν στον ΔΟΛ ήταν πάντα πολύ ψηλά: πέραν της εργατικότητας και του ταλέντου τους, οι συντάκτες των εφημερίδων όφειλαν να τηρούν τη δημοσιογραφική δεοντολογία (δυσασφάλωση της

ειδησης), να γνωρίζουν και να γράφουν άριστα ελληνικά. Η αμάθεια δεν είχε θέση στον ΔΟΛ. Αντίθετος, στα έντυπα του ΔΟΛ το χούμορ είχε ξεχωριστή θέση: τα πολιτικά σκίτσα του Φωκίωνος Δημητριάδη, του Μπισσ, του Κώστα Μητρόπουλου, ο οποίος εξακολουθεί να εργάζεται στο «Βήμα» και στα «Νέα» για περισσότερες από έξι δεκαετίες, σχολίαζαν την επικαιρότητα με παρεμβατικότητα ανάλογη με αυτή των αρθρογράφων.

Η παρεμβατικότητα ήταν ζητούμενο στον ΔΟΛ και ο Λαμπράκης φρόντιζε να συγκεντρώνει τις παρεμβατικές πένες της εποχής. Συγγραφείς όπως ο Άγγελος Τερζάκης, ο Γιώργος Θεοτοκάς, ο Μάριος Πλωρίτης, μέζονες φιλόλογοι όπως οι καθηγητές Γ. Π. Σαββίδης και Δημήτρης Μαρωνίτης, συνεργάστηκαν με τα έντυπα του ΔΟΛ μέχρι τας δυομάς του βίου τους: ενίσχυσαν το κύρος των εντύπων, καθιστώντας τα σημεία αναφοράς.

Η Ελευθερία Κόλλια επιλέγει να διαρθρώσει το βιβλίο της χρονικά, αλλά όχι γραμμικά. «Η δεκαετία του 1960», γράφει, «χαρακτηρίζεται από την παντοκρατορία της πολιτικής και της ίντριγκας περί αυτής, η δεκαετία του 1990 φιλοξενεί την κορύφωση του επιχειρηματικού ανταγωνισμού, το παρασκήνιο των deals και των συμμαχιών». Η εποχή αλλάζει, ο κόσμος αλλάζει, η τεχνολογία επελαύνει και η έντυπη δημοσιογραφία χάνει την πρωτοκαθεδρία. Ο ΔΟΛ θα προσπαθήσει να ακολουθήσει τις αλλαγές, όχι πάντα με γρήγορα ανακλαστικά, ούτε πάντα με ευθοκρία. Ο θάνατος του Χρήστου Λαμπράκη τον Δεκέμβριο του 2009 συμπίπτει με την είσοδο της Ελλάδας σε περιδίηση λόγω της οικονομικής κρίσης. Το 2017, μετά από χρόνια κακοδιοίκησης, ο ΔΟΛ καταρρέει. Οι μαρτυρίες του βιβλίου δίνουν στον αναγνώστη ένα εργαλείο για να κατανοήσει τις αιτίες αυτής της κατάρρευσης που σηματοδοτεί το τέλος μιας εποχής και ταυτόχρονα την αρχή μιας άλλης.

Οι εφημερίδες είναι οι άνθρωποι

Ο Χρήστος Λαμπράκης γνώριζε όπως και ο επιστήθιος φίλος του και επί σειρά ετών διευθυντής των «Νέων» Λέων Καραθαναγιώτης ότι οι εφημερίδες είναι πρωτίστως οι άνθρωποι τους. Οι μαρτυρίες δημοσιογράφων, τεχνικών, art directors, τυπογράφων, γραμματέων, τις οποίες συνέλεξε η Ελευθερία Κόλλια, αποδεικνύουν ότι τα κριτήρια για να εισέλθει κάποιος στον «ναό» της δημοσιογραφίας που ήταν ο ΔΟΛ, ήταν μεν αυστηρά, αλλά αν το κατόρθωνε, γνώριζε ότι αποκτούσε μια επαγγελματική οικογένεια που θα τον στήριζε όταν την είχε ανάγκη. Για πολλά χρόνια ο ΔΟΛ υπήρξε το πετράδι του στέμματος της ελληνικής δημοσιογραφίας, όντας παράλληλα και ένα σύστημα περικλείστο, όπως περικλείστο ήταν και το δημοσιογραφικό επάγγελμα.

Το κείμενο αφιερώνεται στη μνήμη της συναδέλφου δημοσιογράφου Ισμάς Τουλιάτου, «παιδί» του «Βήματος» και του ΔΟΛ, η οποία έφυγε αναπάντεχα από τη ζωή στις 9 Ιουλίου 2023.